

ORGANISASJONEN

voksne for barn

Velkommen til lansering!

-Jeg følte meg ikke utenfor,
jeg bare likte ikke meg selv i
det hele tatt.

En rapport om utenforskap hos barn og unge som har
vokst opp i fattigdom

Rapport 2 av 5 om utenforskap

Agenda

- 09.30 Velkommen og gjennomgang av rapporten ved generalsekretær Signe Horn
- 09.50 Innlegg fra Oslos ordfører Marianne Borgen
- 10.05 Innlegg fra psykolog og professor Henrik Daae Zachrisson
- 10.20 Samtale mellom Marianne Borgen, Henrik Daae Zachrisson og Signe Horn
- 10.30 Takk for i dag!

En av våre største utfordringer - langsiktig satsing på kunnskap om utenforskap

- Det må jo ha vært min egen skyld

En rapport om utenforskap hos barn og unge
Rapport 1 av 5 om utenforskap

Hovedfunn fra den første rapporten

- Tidlig havnet utenfor fellesskapet i barnehage/skole
- Skammer seg over sitt eget utenforskap
- 7 av 10 har utfordringer knyttet til psykisk helse
- 9 av 10 ungdommer er ensomme
- Mangler kompetanse på det å være sosial, få venner og håndtere vanskelige følelser
- Påtar seg skyld for egen situasjon

De som har opplevd flere av risikofaktorene i oppveksten er de som står i størst risiko for å falle varig utenfor

Lavinntekt - definisjon

Basert på ungdommenes subjektive opplevelse av familiens økonomiske situasjon gjennom barndommen

Det vil si både:

- de med en samlet familieinntekt godt under medianinntekten
- de med høyere inntekt som av ulike årsaker har disponert økonomien på en måte som har resultert i at familien i lengre perioder ikke har hatt penger til mat eller andre grunnleggende ting i hverdagen
- Tallene i rapporten viser først og fremst at i gruppa som står i et utenforskap så opplever de som vokser opp i en lavinntekt-familie det betydelig vanskeligere og at de har større problemer med å komme ut av sitt utenforskap

1/3

av ungdommene som står
utenfor skole og arbeidsliv
har vokst opp i en familie
med lav inntekt

– NÅ ER JEG ÅPEN MED
VENNER OM AT JEG HAR LITE
PENGER, MEN JEG SKAMMER
MEG SÅNN AT JEG SNAKKER SÅ
LITE SOM MULIG OM DET.

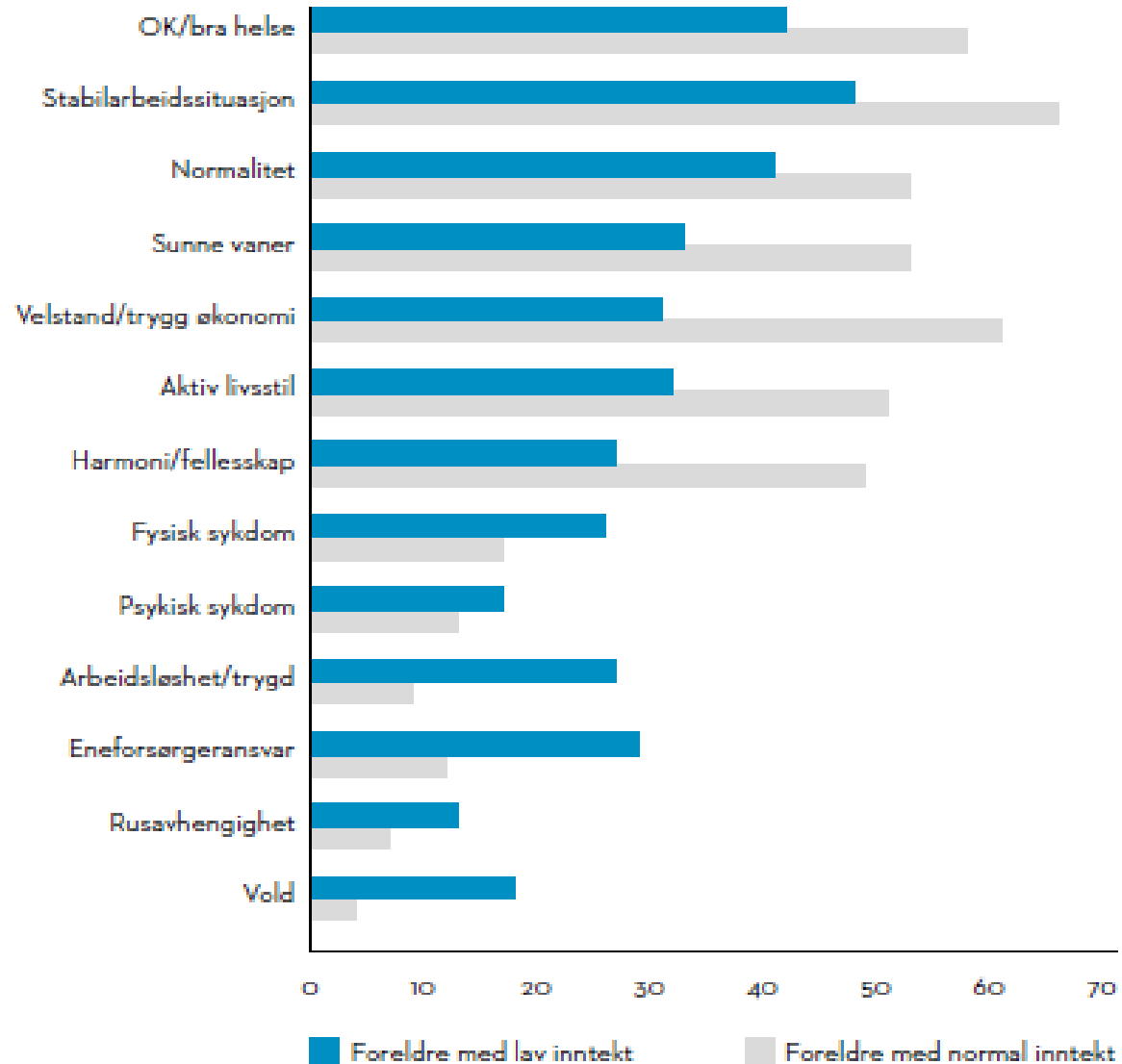
Kjennetegn ved utenforskap og fattigdom

- Føler seg i stor grad annerledes enn jevnaldrende
- Mangler nære relasjoner – stor opplevelse av ensomhet
- Blir selv klar over familiens økonomiske situasjon i 10-12-årsalderen
- Har lavere livskvalitet enn andre unge - også andre i utenforskap
- Mangler fremtidsoptimisme
- Har psykiske helseutfordringer
- Er i liten grad fornøyd med livet i dag

Familie og oppvekst

Ungdommene som står i et utenforskap har oftere vokst opp med negative situasjoner i familien. For dem som har vokst opp med lavinntekt er situasjonen mer alvorlig enn for dem som vokste opp med normalinntekt.

HVILKE AV DE FØLGENDE HAR DIN FAMILIES LIVSSITUASJON VÆRT PREGET AV?

Dobbel byrde

Unge i utenforskap som vokser opp i økonomisk utsatthet ser ut til å bære en dobbelt byrde ved at de både forsøker å skjule familiens situasjon overfor omverdenen, og skjule konsekvensene dette får for dem selv for foreldrene sine.

- Unngår å delta på aktiviteter som koster penger
- Ønsker ikke å gi foreldrene dårlig samvittighet
- 6 av 10 av de som har vokst opp med lav inntekt har forsøkt å skjule utenforskapet sitt fra foreldre/foresatte
- Ingen spør!

Skam over situasjonen

«Jeg syntes vel at det er unødvendig at folk skal vite noe om det. Og hvorfor skal de vite det? De kan jo uansett ikke gjøre noe med det. Dessuten er det pinlig at folk vet sånne personlige ting om deg.»

Skolen som utenforsaksarena

Skolen dominerer som den arenaen der ungdom som har vokst opp med lavinntekt i størst grad kjenner seg utenfor. En av tre oppgir at de føler seg sviktet av en lærer eller andre ansatte på skolen

- Seks av ti mangler nettverk på skolen
- Halvparten forteller om mobbing
- Friminutt, gymtimer, sammenkomster og skoleutflukter er utfordrende situasjoner der mange føler seg utenfor
- Ungdomsskolen er mer utfordrende enn barneskolen og videregående
- Flere av intervjuobjektene forteller om perioder der det var vanskelig å konsentrere seg om skolearbeidet, både på grunn av mangel på mat og fordi de hadde bekymringer over det som foregikk hjemme.
- Bare tre av 10 har fullført videregående skole

Jeg husker at jeg var sulten og at andre spurte: «hvorfor har du ikke gredd håret, hvorfor har du skitne klær, hvorfor lukter du ille?». Jeg skjønnte etter hvert at vi ikke hadde det på en måte som var vanlig.

Psykiske helseutfordringer

Ungdom som havner i utenforskap oppgir selv å ha psykisk helseutfordringer i langt større grad enn resten av befolkningen. For dem som har vokst opp i økonomisk utsatthet er tallene svært bekymringsfulle.

- 6 av 10 sliter i stor grad med psykisk uhelse
- 7 av 10 oppgir at utenforskapet går ut over livskvaliteten
- Mangler motivasjon og glede
- Lite optimistiske når det gjelder fremtiden

Lengre perioder med ensomhet

- I Ungdatarapporten for 2020 oppgir hele 95 prosent av ungdommene i Norge at de sjelden føler seg ensomme.
- Dette står i kontrast til vår undersøkelse der 9 av 10 av de som står i et utenforskap og som vokser opp i lav inntekt har opplevd lengre perioder med ensomhet.
- Føler stor avstand mellom seg selv og «de andre».

Krevende overgang til voksenlivet

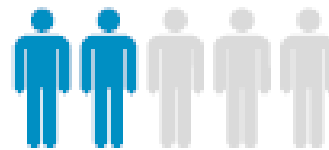

I AKTIVITET I DAG
1/20 av ungdommene som
har vokst opp i familier med
svært dårlig økonomi er
i aktivitet i dag.

Vokst opp med
lav inntekt

Vokst opp med
normal inntekt

Er du optimistisk for fremtiden din?

2/5

4/5

Levekårsutsatte områder

- Likeverdige tjenester betyr ikke like tjenester men at tjenestene skal være tilpasset den enkeltes behov
- Å stå i et utenforskap og ha dårlig råd er alvorlig for den enkelte og preger fremtidsmulighetene uansett hvor du bor
- De siste årene har vi sett at levekårsutfordringene har hopet seg opp i enkelte byområder og at andelen barnefamilier med lavinntekt er større her enn i resten av landet
- Andelen unge som sliter med psykiske utfordringer er høy i disse områdene og mange verken trives eller fungerer godt på skolen

Oppsummering

- Fattigdom er en av de største risikofaktorene når det gjelder psykiske helseplager
- Sjansene for at barn som vokser opp med svært mange belastninger får utfordringer er betydelig større enn for barn som har vokst opp under trygge familieforhold

Å redusere levekårsutfordringer er det aller viktigste når det gjelder å forebygge utenforskap

«Å ha mer penger hadde hjulpet. Jeg skulle ønske det var bedre støtteordninger for aleneforsørgende og mer rettferdige stipendordninger for elever som hadde forelder som var aleneforsørger.»

Voksne for Barn mener:

- Overføringene til større bykommuner må økes. Midlene skal øremerkes styrking av skoler, barnehager og andre tjenester for barn og unge i levekårsutsatte områder
- Barnehage og SFO gjøres gratis for alle
- Barnetrygden må indeksreguleres for alle barn
- Barnetrygden skal ikke regnes med ved beregning av sosialstønad
- Unges inntekt skal ikke være en del av beregningen av foreldrenes sosialstønad
- Frivillighet Norge må utarbeide en landsomfattende opplæring i inkludering av barn og unge for alle fritidsledere
- Fritidskortet må styrkes og videreføres. Det må snarest utvides til å også inkludere utstyr og transport